

Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej rozwija dotychczasowy system nieodpłatnej pomocy prawnej. Obywatel, dzięki zmianom wprowadzonym z inicjatywy Prezydenta RP, będzie mógł skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej pomocy obywatelskiej i – w pełnym zakresie za rok – z nieodpłatnej mediacji. Punkty nieodpłatnej pomocy znajdują się we wszystkich powiatach w Polsce.

W pierwszej kolejności warto zauważyć, że ustawa oparta jest na zupełnie nowym założeniu, zmieniającym relacje pomiędzy urzędami i obywatelami. Z nieodpłatnej pomocy będzie mógł skorzystać każdy, kto złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów pomocy odpłatnej (art. 4 ustawy). Do oświadczenia nie trzeba dołączać żadnych zaświadczeń urzędowych, ani innych dokumentów. Państwo zaczyna ufać swoim obywatelom. Jeżeli ktoś oświadcza, że nie stać go na pokrycie kosztów pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego, taką pomoc otrzyma.

Ta zmiana spowoduje także to, że system pomocy prawnej i obywatelskiej będzie działał znacznie efektywniej.

Nieodpłatna pomoc prawna (art. 3 ustawy) polega na:

- 1) poinformowaniu osoby fizycznej o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym, lub
- 2) wskazaniu sposobu rozwiązania powstałego problemu prawnego, lub
- 3) sporządzeniu projektu pisma, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym - w takim przypadku prawnik udzielający nieodpłatnej pomocy prawnej może sporządzić projekt pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym.

W ramach nieodpłatnej pomocy prawnej można uzyskać także wsparcie związane z rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie (art. 3a ustawy) polega na udzieleniu potrzebującemu

wsparcia w zakresie przygotowania planu rozwiązania problemu, poinformowania go o przysługujących mu uprawnieniach oraz o spoczywających na nim obowiązkach. Przykładem może być opracowanie planu wyjścia z zadłużenia kredytowego. Zadaniem doradcy jest przede wszystkim udzielenie pomocy obywatelowi w samodzielnym rozwiązaniu problemu, w tym w realizacji przygotowanego wspólnie planu.

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w punktach wyznaczonych przez powiaty, według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. Ustawa przewiduje także możliwość skorzystania z pomocy poza kolejnością, jeżeli uzasadniają to ważne powody. Zawsze poza kolejnością przyjmowane są kobiety w ciąży (art. 8 ustawy).

Bardzo ważnym aspektem nowej ustawy jest nałożenie na starostę obowiązku sporządzania i aktualizowania listy instytucji, które świadczą nieodpłatne poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ustawy).

Listę wraz ze szczegółowymi informacjami dotyczącymi możliwości skorzystania z poradnictwa starosta udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej.

Powyższe informacje udostępnia się w szczególności:

- 1) na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu;
- 2) co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu;
- 3) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu, np. na słupach ogłoszeniowych.

Prezydentowi RP, który doprowadził do uchwalenia zmian w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, zależało na tym, aby usługi świadczone w ramach poradnictwa były możliwie najlepiej dostosowane do potrzeb poszczególnych gmin (art. 9 ustawy). Z tego powodu ustawa daje możliwość zawierania porozumień pomiędzy powiatami i gminami, w których określone mogą być szczegółowe zasady oraz zakres pomocy świadczonej na terenie danej gminy.

Kancelaria Prezydenta RP z uwagą zapozna się z Państwa doświadczeniami i sugestiami dotyczącymi systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa prawnego.

PREZYDENT.PL